

Ekobrottsmyndigheten
Swedish Economic Crime Authority

2024

Penningtvätt i näringsverksamhet

EN ANALYS AV EKOBROTTSMYNDIGHETENS
PENNINGTVÄTTSDOMAR 2023

BROTTSFÖREBYGGANDE KANSLIET

Sammanfattning

Penningtvätt är ett nödvändigt steg för kriminella att kunna nyttja brottsvinster på den legala marknaden och är ett stort samhällsproblem, då det varje år tvättas pengar för miljardbelopp genom det svenska finansiella systemet. I majoriteten av Ekobrottsmyndighetens ärenden framkommer att penningtvätt äger rum på företagskonton inom ramen för diverse näringsverksamheter. Avseende rapporteringen av penningtvätt på just företagskonton anses det dock finnas ett stort mörkertal som utgör en allvarlig sårbarhet i arbetet med att förebygga och förhindra penningtvätt.

Syftet med denna rapport och kartläggningen som ligger till grund för den, är att få en övergripande bild av brottstypen samt vilka modus och verktyg som används för att möjliggöra penningtvätt i näringsverksamhet. Målsättningen är att få en större förståelse kring problematiken för att kunna förmedla denna kunskap vidare till verksamma aktörer inom området samt identifiera passande brottsförebyggande åtgärder för att på så sätt förebygga framtida penningtvättsbrott. Rapporten är en granskning av samtliga av Ekobrottsmyndighetens domar för 2023 som rör penningtvättsbrott och/eller näringspenningtvätt. Det var totalt 77 domar som berörde 64 unika ärenden.

Resultatet av rapporten presenteras utifrån diverse underkategorier som varit fokusområden under tiden för kartläggningen med betoning på modus, brottsverktyg samt de involverade företagens bakgrundsinformation såsom relation till bland annat bank och revisorer. I majoriteten av ärendena har penningtvätten förekommit på företagskonton och i de fall det gjorts det har MTIC varit det vanligast förekommande tillvägagångssättet. Men även kontantintensiva verksamheter och penningförmedlare har varit vanligt förekommande i ärenden där pengar tvättats på företagskonton. Bland de verktyg som används för att möjliggöra penningtvätt hittar vi främst osanna fakturor, användning av målvakter samt missbrukade e-legitimationer.

Avslutningsvis mynnar rapporten ut i ett antal slutsatser samt identifierade riskfaktorer för penningtvätt i näringsverksamhet. Dessa riskfaktorer är tänkta att kunna vara ett stöd och verktyg för att kunna förebygga, upptäcka och förhindra framtida penningtvättsbrott.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1.Syfte	3
1.2 Avgränsning	3
1.3 Metod & Material.....	4
2. Resultat.....	4
2.1 Modus penningtvätt på företagskonton	5
2.2 Modus penningtvätt på privatkonton.....	6
2.3 Verktyg.....	6
2.4 Banker	8
2.5 Branscher.....	9
2.6 Revisorer	9
3. Diskussion & Slutsatser	10
3.1 Identifierade riskfaktorer	11
4. Referenser	12

1. Inledning

Kriminella aktörer som får in stora summor pengar på sin brottslighet behöver kunna dölja dess egentliga ursprung men även kunna ge en förklaring till varifrån pengarna kommer. För att då kunna redovisa pengarna som lagliga, måste de först tvättas. Den ekonomiska brottsligheten med förekomst av penningtvätt är ett stort samhällsproblem där man bedömer att det varje år tvättas ca 130 miljarder kronor i det svenska finansiella systemet¹. Antalet penningtvättsrapporter till Finanspolisen (FIPO) år 2023 var totalt 56 136, en ökning med 24 procent i relation till året innan².

Penningtvätt genom näringsverksamhet i form av företag utnyttjas alltjämt av den organiserade brottsligheten och kriminella nätverk. Sätten att använda företag som brottsverktyg för penningtvätt är många, där företag enskilt eller tillsammans med andra, kan använda exempelvis falska fakturor eller transaktioner i flera led för att dölja pengarnas ursprung. I många av Ekobrottsmyndighetens ärenden framgår att penningtvätt sker via företagskonton. Samtidigt bedömer Finanspolisen att det finns ett stort mörkertal i rapporteringen av penningtvätt på företagskonton samt att det genom detta finns en allvarlig sårbarhet i arbetet med att förebygga och upptäcka penningtvätt³.

I vårt ständigt föränderliga samhälle med ny teknik och digitalisering skapas luckor i vår lagstiftning och våra kontroller där kriminella aktörer kan ta sig in och utnyttja det ekonomiska systemet. Penningtvätten är utbredd i samhället och de kriminella är alltjämt kreativa med att placera brottvinster inom ramen för legala verksamheter. Det är därför viktigt att kontinuerligt granska och undersöka redan utförda och utredda penningtvättsbrott, för att genom detta få ökad kunskap kring brottslighetens omfattning, verktyg och tillvägagångssätt. På så sätt kan vi i förlängningen föreslå åtgärder för att täppa igen luckorna i systemet och förebygga framtida penningtvättsbrott i näringsverksamhet.

1.1. Syfte

Syftet med kartläggningen är att granska penningtvättsdomar som Ekobrottsmyndigheten utrett för att få en övergripande bild kring brottstypen och ökad förståelse kring vilka verktyg och modus som används. Målsättningen är att få en större förståelse kring problematiken för att sedan kunna förmedla denna kunskap vidare till verksamma aktörer inom området, samt identifiera andra passande brottsförebyggande åtgärder för att på så vis förebygga framtida penningtvättsbrott.

1.2 Avgränsning

Denna kartläggning avgränsas till ärenden hanterade av Ekobrottsmyndigheten vars domar fastställdes i tings- och/eller hovrätt under kalenderåret 2023. Ärenden som ej involverade en näringsverksamhet har exkluderats.

¹ Polismyndigheten: *Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2019.*

² Finanspolisen: *Årsrapport 2023.*

³ Finanspolisen: *Årsrapport 2023.*

1.3 Metod & Material

Materialet för denna kartläggning består av tings- och hovrättsdomar som innefattat penningtvättbrott samt näringspenningtvätt i ärenden hanterade av Ekobrottsmyndigheten, där datum för dom varit under kalenderåret 2023. Totalt var detta 77 domar som berörde 64 unika ärenden.

Uppgifter från domarna har löpande sammanställts med fokus på främst modus och verktyg inom ramen för brottsupplägget. Även grundläggande information kring företagen som förekommer i ärendena samt de individer som stått åtalade har sammanställts.

Utifrån denna initiala kartläggning har sedan de ärenden där allra störst belopp tvättats på företagskonton valts ut. Detta är totalt 17 ärenden där företaget eller företagen involverade i brottsupplägget har tvättat 20 miljoner kronor eller mer. Dessa har sedan studerats ytterligare i detalj genom att läsa förundersökningsprotokoll för respektive ärende.

Utöver den data som samlats in från domar och förundersökningar har även plattformen InfoTorg används, i syfte att få ut mer information avseende företagen som förekommer i ärendena, såsom historik, företrädare och nyckeltal.

I redovisningen av kartläggningens resultat avrundas procentsatserna till närmsta heltal.

2. Resultat

Materialet består av totalt 77 domar avseende penningtvätt och/eller näringspenningtvätt, av dessa var 6 friande och 71 fällande. Den vanligaste påföljden var fängelse.

Utifrån de 64 unika ärendena som förekommer i dessa domar utgjorde 44 av dessa åtal för brott avseende näringspenningtvätt, det vill säga 69 %. Andelen åtal som utgjordes av penningtvättbrott var 20 stycken, alltså 31 %. Förbrotten till penningtvätten i dessa ärenden bestod av främst bokföringsbrott, skattebrott och bedrägeri och fördelas enligt följande:

Bokföringsbrott = 53 %

Skattebrott = 27 %

Bedrägeri = 8 %

Av dessa 64 ärenden har företagskonton använts i 33 av fallen, det vill säga 52 %. Brottsligheten är fördelad över hela Sverige med flertalet ärenden i samtliga regioner. Dock står storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö för majoriteten av brottsligheten, då 61 % begåtts i någon av dessa regioner. Denna statistik är baserad på brottsplats enligt åklagarens stämningsansökan och är oberoende av var aktuellt företag haft sitt säte, även om dessa allt som oftast överlappar varandra.

Brottstiden för dessa ärenden är varierande men de 17 största ärendena som analyserats mer djupgående har en genomsnittlig brottstid på 651 dagar, det vill säga ca 1,8 år.

Vem som anmält brottet framgår inte alltid av domarna men i de 17 ärendena där även förundersökning granskats fördelas anmälare på följande sätt:

- Skatteverket = 71 %
- Ekobrottsmyndigheten = 18 %
- FIPO = 6 %
- Konkursförvaltare = 6 %

2.1 Modus penningtvätt på företagskonton

Tillvägagångssätten för penningtvätten på företagskonton är av varierad karaktär. Under kartläggningen har dock mönster i särskilda modus kunnat identifieras där företagen i olika ärenden använt sig av samma eller liknande brottsupplägg. Ett sådant är MTIC-bedrägerier (Missing Trader Intra Community) som använts i 21 % av ärenden där penningtvätt skett via företagskonton.

MTIC-bedrägerier sker i handel mellan momsregistrerade företag i minst två men oftast fler medlemsstater inom EU, där åtminstone ett företag är en så kallad ”missing trader”. Denna missing trader är ett skenföretag som används för att inte betala eller redovisa moms i samband med förvärv eller påstått förvärv av varor eller tjänster från annat EU-land⁴. Uppläggen är ofta ytterst omfattande och avancerade med flertalet involverade bolag som hjälps åt för att tillskansas sig pengar genom oberättigade momsutbetalningar från statskassan. I de ärenden som varit en del av denna kartläggning och analys har företagen använt sig av ett MTIC-upplägg som främst innefattat handel med mobiltelefoner och tillbehör till dessa samt VoIP (Voice over Internet Protocol).

I 18 % av dessa ärenden har företagen sysslat med penningförmedling av olika slag eller haft kontantintensiva verksamheter såsom valutaväxling eller spel- och kioskverksamhet. Inom dessa företag ser man att det ofta finns en avsaknad av eller bristfällig bokföring av samtliga affärshändelser samt att man inte vidtar nödvändiga åtgärder för att kontrollera pengarnas ursprung. Även Hawala-verksamhet, en typ av oreglerad penningförmedling främst till länder utan fungerande bankväsende, har förekommit inom ramen för dessa bolag. I vissa fall har man bedrivit oregistrerad Hawala-verksamhet, men det förekommer även att man har haft sin verksamhet registrerad men att det sker vid sidan av den legala verksamheten.

En gemensam nämnare bland de olika tillvägagångssätten är användandet av osanna fakturor som ett verktyg för penningtvätt. Genom att skicka fakturor mellan ett eller flera bolag fungerar de som ett underlag för att få en brottslig transaktion att verka legitim. Av de 64 ärenden som omfattas av analysen förekommer osanna fakturor i 31 % av fallen. Fakturorna kan vara utformade mer eller mindre noggrant men det förekommer fall där flertalet bolag använder samma eller liknande fakturamallar, anger samma

⁴ Ekobrottsmyndigheten: *Ekobrottsmyndighetens lägesbild om ekonomisk brottslighet i Sverige*.

kontaktuppgifter eller adress samt att de avser tjänster som inte har någonting med bolagets övriga verksamhet att göra.

Användningen av falska eller felaktiga dokument i företagens bokföring är vanligt förekommande i företagens brottsupplägg. Syftet är att ge sken av att verksamheten eller en transaktion är legal när den egentligen utgör brottslig aktivitet. Tittar man närmare på dessa fakturor och dokument kan man ofta upptäcka avvikelser eller felaktigheter som väcker frågetecken. Exempelvis fakturor som inte uppfyller kraven, transaktionstexter på kontoutdrag som inte går att förstå eller verkar avvikande i sammanhanget eller att det saknas fakturor rörande verksamhetskostnader i bolaget helt och hållet.

2.2 Modus penningtvätt på privatkonton

I de ärenden där pengarna istället tvättats via enskilda individers privatkonton ser tillvägagångssätten lite annorlunda ut. Ofta görs detta på konton där personen har en koppling till företaget som bedriver den brottsliga verksamheten eller dess företrädare. Många gånger är dessa personer nära familj, släkt eller vänner till den som bedriver brottslig verksamhet.

Privatkontot fungerar vanligtvis som ett studskonto som mottar pengar från brottslig verksamhet för att sedan föras vidare till företagen involverade i upplägget, dess företrädare eller till ytterligare tredje person. Detta händelseförlopp går snabbt och transaktionerna sker oftast samma dag. Ibland tas brottsvinsterna istället ut i kontanter eller konsumeras genom köp av framförallt lyxvaror såsom guld eller smycken.

I vissa fall görs dessa transaktioner eller uttag på privatkontot medvetet av innehavaren. Ibland för att denne inte påstår sig förstå att pengarna härrör från brott och därav bara vill vara behjälpliga, ibland får de betalt för sitt besvär. I andra fall har individen lånat ut sitt BankID eller bankdosa till företrädare för företaget som sedan självständigt kan sköta sina transaktioner till och från bolaget.

Det har i ärendena som ingår i kartläggningen även förekommit att privatpersoner öppnar nya konton i nya banker med avsikt att använda dem just i penningtvättssyfte när den faktiska företrädaren för ett företag inte vill använda sina egna uppgifter. I dessa fall är det inte ovanligt att personen använder sig av exempelvis ett förfalskat arbetsintyg som underlag för kontoöppnandet.

2.3 Verktyg

Inom ramen för denna kartläggning har det även gjorts en sammanställning av de vanligaste verktygen för penningtvätt. Dessa har fördelats enligt följande på samtliga 64 ärenden:

- Osanna fakturor = 31 %
- Klientmedelskonto = 3 %
- Falska kontrolluppgifter = 6 %
- Utlånad/utnyttjad e-legitimation = 23 %
- Målvakt/Bulvaner = 31 %

- Möjliggörare = 5 %

De möjliggörare som förekommit i materialet har varit i form av fastighetsmäklare, konkursförvaltare och en revisor. Detta är personer som i sin yrkesroll möjliggjort penningtvätt genom att upplåta sina klientmedelskonton för transaktioner av brottsvinster, lämnat in falska handlingar eller inte ordentligt kontrollerat pengarnas ursprung.

Osanna fakturor är, som redogjorts för ovan, vanligt förekommande framförallt vid penningtvätt som sker via företagskonton. Fakturorna fungerar som ett underlag för transaktioner som hjälper företagen att förklara syftet med en viss överföring eller för att visa var pengarna kommer ifrån. På så vis blir det ett relativt enkelt och effektivt verktyg för penningtvätt.

Att målvakter är vanligt förekommande inom ekonomisk brottslighet är välkänt. Att faktiska företrädare inte vill använda sina egna uppgifter för att dölja sin inblandning eller för att de inte får vara styrelseledamot på grund av exempelvis ett näringsförbud, gör att målvakter blir ett viktigt verktyg för den som vill bedriva brottslig verksamhet och tvätta pengar. I denna kartläggning har målvakterna bestått av olika typer av personer. De individer som, i liknande upplägg som med privatkontona, varit närstående till den faktiska företrädaren och har ställt upp som målvakt för att vara hjälpsam mot sin kompis eller familjemedlem. Sedan finns det även de mer professionella målvakterna som står registrerade som företrädare på ett 20-tal olika företag, alla med vitt skilda verksamheter. Men dessa är betydligt mer ovanliga i relation till de målvakter och bulvaner som är närstående till företagets faktiska företrädare.

Elektroniska identitetstjänster såsom exempelvis BankID förekommer ofta i de ärenden som granskats. Mest vanligt är att de målvakter eller närstående som upplåter sina uppgifter för att sitta i styrelsen eller sina konton för penningtvätt, också i samband med detta lånar ut sitt BankID till förfogande till annan. På så vis är det inte de själva som faktiskt löpande gör överföringar eller signerar ärenden hos exempelvis Bolagsverket, men på pappret är det deras namn på handlingarna. I de enstaka fall där det förekommit utnyttjade identiteter har även dessa personers BankID:n utnyttjats för att kunna utföra transaktioner eller utföra andra ärenden för bolagets räkning utan att behöva använda sitt eget namn. Missbrukade elektroniska identitetstjänster fördelar sig relativt jämt mellan penningtvätt som ägt rum på privat- eller företagskonton och det går därav inte att utläsa någon tendens av att det skulle vara vanligare på någon av kategorierna.

Det finns dock anledning att tro att användningen av utlånade eller utnyttjade e-legitimationer är betydligt större än det som anges i statistiken ovan. Detta då de fall som registrerats endast är när det i dom är uttalat att dessa missbrukats eller att det tydligt gått att utläsa utifrån de uppgifter som finns. Då de källor som används för analysens information är varierande i utförlighet kan det därför finnas ett mörkertal av missbrukade e-legitimationer som ej framgår i denna kartläggning.

2.4 Banker

För de 17 ärenden där det på företagskonton tvättats som allra mest pengar har, utöver domen, även förundersökningsprotokollet lästs. Detta har gjorts framförallt för att få en insyn i vilken eller vilka banker företaget har varit kund och hur kundkännedsåtgärder hanterats inom banken.

Många olika typer av banker förekommer i materialet, stora som små, svenska som utländska. I de flesta ärenden är det inte bara en bank som förekommer utan ofta är både företagen och individerna involverade, kunder i flertalet banker samtidigt. Statistiken nedan visar i vilken omfattning respektive typ av bank förekommer i de studerade fallen:

- Storbanks = 88 %
- Medelstora banks = 53 %
- Små banks = 41 %
- Neobanks = 24 %
- Utländska banks = 24 %

Med storbanks menas Swedbank, Nordea, SEB, Handelsbanken samt Danske Bank. I kategorin medelstora banks ingår: Svea Bank, Marginalen Bank och Länsförsäkringar Bank. Inom kategorin små banks ingår lokala banks såsom sparbanks, JAK medlemsbank samt Ålandsbanken. Även så kallade neobanks förekommer i materialet och definieras inom ramen för denna analys som digitala banks utan några fysiska kontor där användaren kan utföra sina tjänster genom ett webbgränssnitt eller mobilapp⁵. Internationella neobanks såsom Revolut och Wise är en del av neobankerna i materialet och utgör alltså en del av de 24 % som visas i statistiken ovan. Men då de också är internationella utgör de även en del i de ärenden där det förekommit utländska banks.

Utifrån de förundersökningar som studerats för att granska bankernas kundkännedsom kring de företag som figurerar i åtalen har vissa brister kunnat identifieras. Detta gäller framförallt kundkännedsom avseende bolagens verksamhet där man inte begärt in affärsplan eller liknande för att närmare förstå verksamheten, eller att kunden angett vaga och öppna svar som inte går in på detaljer. I enskilda fall saknas underlag för kundkännedsom helt och hållet och där har man heller inte haft något möte med kunden i samband med kontoöppning.

Kartläggningen visar att bankerna, i samtliga fall då det framgår av förundersökningen, har ställt frågor om misstänkta transaktioner och begärt in underlag avseende dessa, samt stängt ner konton och övriga tjänster när de ej fått svar eller inte fått tillräckligt utförliga svar. I vissa fall har banken även spärrat företagets konton i väntan på svar så att det varit obrukbart för kunden under tiden. Utifrån det som framgår i förundersökningsprotokollet är även flertalet företag i samband med detta penningtvättsrapporterade till Finanspolisen för bland annat avvikande omsättning, transaktionshastighet och transaktionstexter.

⁵ Polismyndigheten, NOA: *Neobanks*.

2.5 Branscher

De branscher som traditionellt sett ses som riskbranscher är också de som förekommer i störst utsträckning i de ärenden som granskats. Det handlar framförallt om kontant- och personalintensiva branscher såsom bemanning, restaurang och städ. Byggföretag förekommer också i en stor del av ärendena i varierande former, allt från mindre snickerier till fastighetsskötsel. Även verksamheter som ansluter till byggnation eller underhåll av fastigheter såsom VVS eller elinstallation förekommer. Utöver dessa anträffas även transportföretag i flera fall, som exempelvis taxiverksamhet men även logistik- och budföretag av olika slag.

I de 17 största ärendena som studerats närmare förekommer totalt 85 företag. Dessa fördelas enligt följande utifrån bransch:

- Bygg (Byggnation, renovering, fastighetsskötsel) = 27 %
- Underhåll (VVS, el) = 6 %
- Städ = 6 %
- Transport (Taxi, logistik, budtransport, frakt) = 13 %
- Bemanning (Bemanning, personaluthyrning etc.) = 11 %
- Restaurang (catering, restaurang, café, kiosk) = 6 %
- Telekom (försäljning/repairation av mobiltelefoner, tillbehör eller andra elektroniktjänster) = 20 %

Även telekombranschen är vanligt förekommande bland dessa bolag då det i kartläggningens ärenden funnits en stor del MTIC-bedrägerier, vilket uteslutande har involverat handel med mobiltelefoner eller andra elektroniktjänster.

2.6 Revisorer

Huruvida företagen inom ramen för den djupgående analysen har haft revisor eller inte är också en parameter som undersökts. Av de 69 aktiebolag som förekommer i de största ärendena där det på företagskonton tvättats allra störst belopp, är det 17 av dessa som man kunnat utläsa har haft krav på revisor, det vill säga 25 %. Revisionsplikt för aktiebolag inträder då ett företag uppfyller minst två av tre följande kriterier:

- Mer än 1,5 miljoner kronor i balansomslutning
- Mer än 3 miljoner i nettoomsättning
- Mer än 3 anställda (medeltal)

Värdena ska vara detsamma för de två senaste räkenskapsåren, dock gäller kravet på revisor utifrån bolagets storlek först från det tredje räkenskapsåret⁶. I vissa fall har det inte gått att avgöra om bolaget har haft krav på revisor eller ej då det saknas årsredovisning och därför inte går att utläsa hur nettoomsättningen eller balansomslutningen sett ut under särskilda perioder. Andelen företag där det saknas årsredovisning är 15 %.

⁶ FAR: När inträder revisionsplikten och när upphör den?

Som nämnt ovan var det endast 25 % av företagen som var aktiebolag där man kunde utläsa att det förelåg revisionsplikt utifrån bolagets storlek. Dock gäller det kravet först efter tredje räkenskapsåret vilket kan innebära att nystartade företag undkommer revisionsplikten och därav kan bedriva sin verksamhet utan någon insyn. Av de 69 företag som förekommer i den djupgående analysen som också är aktiebolag, är det 35 % av dem som förvärvats samma år som brottsligheten började enligt den beräknande brottstiden.

Då den genomsnittliga brottstiden per ärende är ca 1,8 år kan man även undersöka andelen företag som förvärvats antingen året innan eller samma år som brottsligheten beräknats ha påbörjats enligt brottstiden. Andelen ligger då på 52 % av de företag som undersökts. Drygt hälften av aktiebolagen som förekommer i den mer djupgående analysen är därför nystartade för att falla under ovan presenterad revisionsplikt, vilket innebär att det för dessa företag saknas en extern kontroll som skulle kunna resultera i ett uppdagande av den brottsliga verksamhet som pågår i företaget.

Utifrån ärendena i kartläggningen är det inte särskilt vanligt att revisorerna är en del av det brottsliga upplägget utan det förekommer endast i enstaka fall. Dock kan man se ett mönster där revisorerna inte fått svar från företagets företrädare, inte haft tillräckliga underlag avseende bokföring samt misstänkt brottslig verksamhet utan att ha gjort något åt det. I flertalet bolag kan man istället utläsa en stor omsättning av revisorer där man bytt revisor flera gånger under relativt kort period. Exempelvis har det förekommit ett företag i materialet där man bytt revisor 8 gånger under en 13-årsperiod.

3. Diskussion & Slutsatser

Denna analys har haft till syfte att närmare granska Ekobrottsmyndighetens 77 domar avseende penningtvätt och/eller näringspenningtvätt som kom under kalenderåret 2023. Främsta fokuset har varit på modus och verktyg som används för penningtvätt i näringsverksamhet men även bakgrundsfaktorer avseende företagen själva samt deras relation med banken i form av framförallt kundkännedomsgärder.

Kartläggningen har genomförts genom att samtliga domar har lästs och sedan har informationen manuellt registrerats i ett Excelark som sedan legat till grund för denna analys och den statistik som presenterats i samband med detta. Även om detta har gjorts så noggrant som möjligt samt kontrollräknats kan man inte bortse från den mänskliga faktorn som kan innebära en viss felmarginal i det som presenterats ovan. Den data som framgår i kartläggningen består av den information som funnits tillgänglig i de domar och förundersökningar som granskats, vilket även i sin tur innebär att analysen bygger på utförligheten i dessa handlingar.

Dock har analysens främsta syfte inte varit att producera exakta siffror avseende penningtvätt i näringsverksamhet, utan snarare att utläsa tendenser och mönster avseende modus, verktyg eller bakgrundsfaktorer. Detta ger i sin tur en viktig grundför Ekobrottsmyndighetens och övriga verksamhetsaktörers framtida brottsförebyggande arbete, framförallt vad det gäller potentiella riskfaktorer eller varningssignaler som man bör hålla ett extra öga på.

3.1 Identifierade riskfaktorer

Utifrån den data och information kartläggningen gett kan man identifiera och urskilja ett antal potentiella riskfaktorer för penningtvätt i näringsverksamhet, framförallt på företagskonton. Förhoppningen med att formulera riskfaktorena utifrån konkreta data från utredda fall är att dessa kan bli ett verktyg för att kunna upptäcka och förhindra denna typ av brottslighet i framtiden.

- Styrelseförändringar. I många av de företag som omfattas av analysen har det skett flertalet förändringar av styrelseledamöter eller företrädare under kort tid. Ofta flera gånger per år. Det är även vanligt att företaget byter postadress eller e-post i nästan lika stor omsättning som företrädare. I de fall företaget har revisor är det inte heller ovanligt att dessa byts ut i större utsträckning än vad som kan anses normalt.
- Stor och snabb omsättning på företagskonton. När det gäller penningtvätt på både privat- och företagskonton är den gemensamma nämnaren att det går otroligt fort. Ofta kommer pengarna in och betalas ut redan samma dag eller inom några timmar. Inte sällan gäller det också stora jämna belopp samtidigt som saldot på kontot i övrigt är lågt.
- Avsaknad av transaktioner avseende verksamhetskostnader såsom löneutbetalningar, materialkostnader eller transport beroende på vilken typ av verksamhet som företaget bedriver.
- Riskbranscher. De branscher som vi traditionellt brukar se som riskbranscher är också de som förekommer i störst utsträckning inom ramen för analysen. Detta gäller framförallt kontant- eller personalintensiva branscher såsom bygg, bemanning, restaurang och transport. I ett antal ärenden kan man även i verksamhetsbeskrivningen registrerad hos Bolagsverket se verksamheter som inte riktigt tycks höra ihop. Detta kan vara en varningssignal att någonting inte står helt rätt till. Exempelvis ett byggföretag som också sägs syssla med spådom eller ett bolag som bedriver frisörverksamhet men även säljer mobiltelefoner och tillbehör.
- Orimligt snabbt växande omsättning i företaget. Inom ramen för kartläggningen har det uppmärksammats flertalet företag där nettoomsättningen ökat otroligt mycket på kort tid. Exempelvis ett företag som år 1 hade en omsättning på 159 miljoner och år 2 en omsättning på 1,25 miljarder. I denna analys har detta framförallt gällt företag involverade i MTIC-bedrägerier.

4. Referenser

Ekobrottsmyndigheten (2020). *Ekobrottsmyndighetens lägesbild om ekonomisk brottslighet i Sverige*. <https://www.ekobrottsmyndigheten.se/wp-content/uploads/2021/10/ekobrottsmyndighetens-lagesbild-om-ekonomisk-brottslighet-i-sverige-2020-webb.pdf> (Hämtad 2024-05-20).

FAR (2022). *När inträder revisionsplikt och när upphör den?* <https://www.far.se/aktuellt/far-bloggen/2022/september/far-bloggen-om-nar-revisionsplikten-intrader-och-upphor/> (Hämtad 2024-05-20).

Polismyndigheten (2019). *Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2019*. <https://www.ekobrottsmyndigheten.se/wp-content/uploads/2020/10/nationell-riskbedomning-av-penningtvaett-och-finansiering-av-terrorism-i-sverige-2019.pdf> (Hämtad 2024-04-22).

Polismyndigheten, Nationella Operativa Avdelningen (2022). *Neobanker: En rapport om neobanker och deras risker relaterade till penningtvätt och finansiering av terrorism*. <https://polisen.se/siteassets/dokument/finanspolisen/rapporter/neobanker.pdf> (Hämtad 2024-05-13)

Polismyndigheten (2024). *Finanspolisens Årsrapport 2023*. https://polisen.se/contentassets/ee3ef25bec1d4a2496f7e6d07ff67466/bq_pol162_finanspolisen_ar23_ta_pf.pdf (Hämtad 2024-04-23).